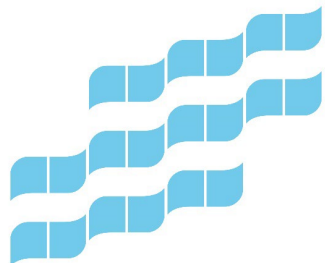

Tampereen kaupunkikonsernin tytäryhtiöiden konserniohje

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa 12.6.2023 § 96

Kaupunginhallitus 22.5.2023

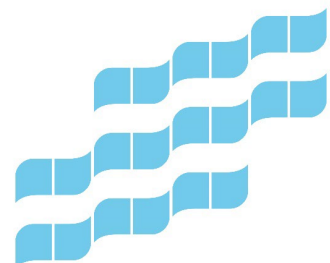
Kaupunginhallituksen konsernijaosto 16.5.2023

Hyväksytty valtuustossa 12.6.2023, voimaan 12.6.2023, Dnro TRE:389/00.01.01/2023

Tampereen kaupunkikonsernin tytäryhtiöiden konserniohje

1	Konserniohjeen tavoite ja sen hyväksyminen	3
2	Konserniohjeen sitovuus ja soveltaminen.....	3
2.1	Konserniohjauksen ohjekokonaisuus	4
2.2	Tytäryhtiöomistusten jaottelu hallintosäännössä mainitulla tavalla.....	4
2.3	Konserniohjeen käsittely yhtiöiden hallituksissa.....	4
3	Konsernin ohjaus ja johtaminen	5
3.1	Esteellisyys ja riippumattomuus	5
3.2	Omistajaohjausyksikkö.....	5
4	Tytäryhtiöiden ohjaaminen	5
4.1	Edustajat tytäryhtiöiden hallintoelimissä.....	5
4.2	Velvollisuus hankkia kaupungin kanta asiaan ennen päätöksentekoa	6
4.3	Tytäryhtiöiden tiedottamisvelvollisuus konsernijohtolle.....	7
4.4	Tytäryhtiöissä noudatettava henkilöstöpolitiikka	7
4.5	Keva ja vakuutuskassa.....	7
4.6	Hallituksen kokoonpano ja nimittäminen	7
4.7	Hallituksen jäsenten toimikausi ja lukumäärä	8
4.8	Tavoitteiden asettaminen tytäryhtiöille	8
4.9	Markkinayhtiöt ja sidosyksikköasemassa toimivat yhtiöt sekä säätiöt.....	8
4.10	Tampereen kaupungin strategia.....	9
4.11	Yhtiöiden sitoutuminen vastuullisuuteen	10
4.12	Konserniraportointi ja seuranta	11
4.13	Tilintarkastus ja tarkastuslautakunnan tiedonsaanti	11
5	Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	11
5.1	Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	11
6	Keskitettyjen palveluiden käyttäminen ja konsernitili.....	13
7	Kaupungin luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaaminen	13
8	Avoimuus ja tiedottaminen	14

1 Konserniohjeen tavoite ja sen hyväksyminen

Konserniohjeella annetaan kuntalain 47 §:ssä määritellyt tarpeelliset määräykset Tampereen kaupunkikonserniin kuuluville tytäryhteisöille sekä määritellään omistajaohjauksen toimenpiteitä, joilla kaupunki omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhteisön hallintoon ja toimintaan. Tytäryhteisöllä tarkoitetaan kuntalain 6 §:n mukaisesti kirjanpitolain mukaisia konsernitilinpäätökseen kuuluvia tytäryhtiöitä ja kunnan määräysvaltaan kuuluvia säätiöitä. Konserniohjeen hyväksyy kuntalain 14 §:n mukaan Tampereen kaupunginvaltuusto. Tässä ohjeessa kunnan tytäryhteisöistä käytetään jäljempänä pääasiassa termiä tytäryhtiö, mutta samat ohjeet koskevat myös säätiöitä soveltuvin osin.

Konserniohjeen tavoitteena on yhdenmukaistaa kaupunkikonsernin tytäryhtiöiden ohjauksen menettelytapoja, lisätä toiminnan läpinäkyvyyttä, parantaa kaupungin tytäryhtiöistä saaman tiedon laatua ja tehostaa tiedonkulkua. Konserniohjeen tarkoituksena on tukea Tampereen kaupungin konsernijohtamista ja omistajaohjausta siten, että konsernia voidaan johtaa ja ohjata yhtenäisillä ohjeilla ja toimintaperiaatteilla. Kuntalain mukaan omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhtiön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

Konsernijohto vastaa kuntakonsernissa konserniohjauksesta eli omistajaohjauksen toteuttamisesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä valtuuston päätösten mukaisesti. Konsernivalvonnalla käsitetään tytäryhtiöiden toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointia ja raportointia sekä riskienhallintajärjestelmien toimivuuden seuranta.

2 Konserniohjeen sitovuus ja soveltaminen

Konserniohje koskee kaupunkia ja tytäryhtiöitä, luottamushenkilöitä ja viranhaltijoita, jollei lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä, säännöistä tai osakassopimuksesta muuta johdu. Mikäli kaupungin omistamissa tytäryhteisöissä on alakonserneja, ohjetta sovelletaan alakonserneihin kokonaisuutena. Konserniohjeen periaatteita pyritään soveltuvin osin huomioimaan myös osakkuusyhteisöjen toiminnassa. Kaupungin osakkuusyhteisöllä tarkoitetaan kirjanpitolain 1 luvun 7 ja 8 §:ien tarkoittamaa omistusyhteisyyttä ja osakkuusyrittä.

Omistajaohjauksella otetaan huomioon kutakin yhtiötä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän osakaiden yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Yhdenvertaisuusperiaatteen mukaan omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhtiön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhtiön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhtiön tai yhtiön toisen omistajan kustannuksella.

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhtiötä koskevien pakottavien säännösten, kuten osakeyhtiö- tai kirjanpitolain kanssa, noudatetaan voimassa olevaa pakottavaa lainsäädäntöä. Yhtiön johdon on ilmoitettava ristiriidasta kirjallisesti konsernihallinnon omistajaohjaukseen.

Kaupungin nimittämät tytäryhtiöiden hallituksen jäsenet toimivat kaupungin luottamuksen varassa. Konserniohje ei muuta tytäryhtiöiden hallituksen ja toimitusjohtajan oikeudellista asemaa

tai vastuuta. Konserniohjeet täydentävät tytäryhtiölle sen perustamisvaiheessa ja yhtiöjärjestyksessä asetettuja kunnan toimintaan liittyviä tavoitteita, joten niistä poikkeamiseen tai noudattamatta jättämiseen tulee tytäryhtiön johdon esittää erityisen perusteltu syy. Konserniohjeen noudattamatta jättäminen voi johtaa vahingonkorvausvastuuseen, mikäli sen noudattamatta jättäminen seurauksena on merkittävää haittaa tai vahinkoa tytäryhtiöille tai kaupunkikonsernille.

2.1 Konserniohjauksen ohjekokonaisuus

Tampereen kaupungin hallintosäännöllä annetaan tarpeelliset määräykset hallinnon ja toiminnan järjestämisestä, päätöksenteko- ja hallintomenettelystä sekä valtuuston toiminnasta. Hallintosäännöllä valtuusto siirtää päätösvaltaansa kaupungin muille toimielimille, luottamushenkilöille ja viranhaltijoille.

Konserniohjauksen ohjekokonaisuus sisältää konserniohjeen lisäksi seuraavat pääohjeet; hyvä hallinto- ja johtamistapaohje, omistajaohjauksen periaatteet -ohje, palkitsemisperiaatteet Tampereen kaupunkikonsernin tytäryhteisöissä -ohje ja henkilöstön edustajien palkat ja palkkiot ohje. Edellä mainittuja täydentävät muut koko konsernia koskevat ohjeet.

2.2 Tytäryhtiöomistusten jaottelu hallintosäännössä mainitulla tavalla

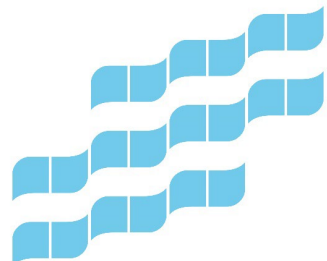
Hallintosäännössä on kaupunginhallituksen konsernijaoston ja valtuuston välistä päätösvaltaa jaoteltu sen mukaan, onko tytäryhtiö kaupungille strategisesti tai taloudellisesti merkittävä yhtiö.

Strategisesti tai taloudellisesti merkittäviä tytäryhtiöitä ovat:

- Tampereen Energia Oy
- Tampereen Vesi Oy
- Finnpark Oy
- Pirkanmaan Jätehuolto Oy
- Tampereen Raitiotie Oy
- Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy
- Hiedanrannan Kehitys Oy
- Tampereen Särkänniemi Oy
- KOy Tampereen Monitoimiareena

2.3 Konserniohjeen käsittely yhtiöiden hallituksissa

Ellei konserniohjeen noudattamista ole velvoitettu yhtiöjärjestyksessä, on konserniohje käsiteltävä ja hyväksyttävä tytäryhtiöiden yhtiökokouksissa ja hallituksissa ja säätiöiden vastaavissa toimielimissä. Asian käsittelystä on toimitettava pöytäkirjanote konsernihallinnon omistajaohjausyksikköön.

3 Konsernin ohjaus ja johtaminen

Konsernijohto, konsernijohdon tehtävät sekä toimivalta on määritelty Tampereen kaupungin hallintosäännössä. Kaupunkikonsernin omistajaohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä vastaavat konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus, konsernijaosto, pormestari ja konsernijohtaja.

Tytäryhtiöiden omistajaohjauksesta vastaa kaupunginhallituksen konsernijaosto, jonka tehtävät ja päätösvalta on määrätty hallintosäännössä. Konsernijaoston keskeisenä tehtävänä on vastata konsernirakenteen strategisesta kehittämisestä, yhtiökohtaisten omistajastrategioiden päättämisestä, hallitusjäsenten nimittämisestä sekä konsernin kokonaisedun toteutumisesta. Lisäksi konsernijaosto yhdessä muun konsernijohdon ja konsernihallinnon omistajaohjauksen kanssa antavat koko konsernia koskevia ohjeita.

3.1 Esteellisyys ja riippumattomuus

Konsernijaoston työskentelyssä on kiinnitettävä erityistä huomiota omistajaohjauksen ja konsernivalvonnan objektiivisuuteen ja tasapuolisuuteen sekä hyvän hallintotavan ja esteellisyysäännösten toteutumiseen (Kuntalaki 7 luku 48 §, Hallintolaki 6 §). Tytäryhtiöiden ja konserniin kuuluvien säätiöiden johtoon tai hallitukseen kuuluvat henkilöt eivät voi kuulua konsernijohtoon eivätkä tarkastuslautakuntaan.

Kuntalain 121 §:ssä on määritelty tarkastuslautakunnan merkittävimmät tehtävät. Arvioinnin riippumattomuuden varmistamiseksi tarkastuslautakunnan jäseniä ei tule nimittää tytäryhtiöiden ja säätiöiden hallitukseen.

3.2 Omistajaohjausyksikkö

Omistajaohjausyksikkö valmistelee ja esittää omistajaohjaukseen liittyviä asioita ja toimii linkkinä konsernijohdon ja kaupunkikonserniin kuuluvien yhtiöiden välillä. Omistajaohjausyksikkö valmistelee tytäryhtiöitä koskevat omistajaohjauksen periaatteet, omistajastrategiat ja yhtiökohtaiset toiminnan ja talouden tavoitteet sekä vastaa näitä koskevasta omistajaohjauksesta konsernijohdon alaisuudessa. Omistajaohjausyksikkö pyrkii yhteistyössä tytäryhtiöiden kanssa tukemaan näiden kannattavuuden ja kilpailukyvyn parantamista sekä tavoitteiden saavuttamista.

Omistajaohjausyksikkö järjestää koulutustilaisuuksia tytäryhtiöiden toimitusjohtajille, hallituksen puheenjohtajille ja jäsenille sekä tarvittaessa muulle henkilöstölle. Näillä tilaisuuksilla pyritään edistämään konsernin sisäistä yhteistyötä ja parhaimpien käytäntöjen omaksumista. Tytäryhtiöiden edustajat ovat veloitettuja osallistumaan näihin tilaisuuksiin.

4 Tytäryhtiöiden ohjaaminen

4.1 Edustajat tytäryhtiöiden hallintoelimissä

Konsernijaosto käyttää keskeistä päätösvaltaa nimitessään jäsenet tytäryhtiöiden hallituksiin. Omistajaohjaus valmistelee esityksen hallituksen kokoonpanosta huomioiden kuntalain säännökset hallitusten jäsenten pätevyydelle.

Konsernijaosto voi ohjeistaa yhtiökokousedustajaa kokouksessa käsiteltävistä asioista koskien mm. hallituksen puheenjohtajan ja jäsenten valintaa. Omistajaohjausyksikkö koordinoi tytäryhtiöiden yhtiökokousedustuksia.

4.2 Velvollisuus hankkia kaupungin kanta asiaan ennen päätöksentekoa

Tytäryhtiön on jo valmisteluvaiheessa hankittava Tampereen kaupungin kanta tehdessään päätöstä merkittävästä asiasta. Velvollisuus kaupungin kannan eli ennakkokäsityksen hankkimiseen on tytäryhtiön hallituksella. Tytäryhtiön hallituksen puheenjohtajan velvollisuutena on valvoa, että omistajan kanta asiaan on haettu ja että se kirjataan pöytäkirjaan siinä hallituksen kokouksessa, jossa asiasta tehdään päätös.

Yhtiön toimitusjohtajan tehtävänä on huolehtia siitä, että kaupunki ja sen omistajaohjausyksikkö saa tiedon valmisteilla olevasta päätöksestä riittävän aikaisessa vaiheessa ja että kaupungilla on kaikki tarvittavat tiedot kaupungin kannan valmisteluun ja sitä koskevaan päätöksentekoon.

Kaupungin kanta haetaan omistajaohjausyksikön kautta kaupunginhallituksen konsernijaostolta seuraavista liiketoiminnan kannalta merkittävistä (suhteessa yhtiön nykyiseen ja tavanomaiseen liiketoimintaan) asioista päätettäessä:

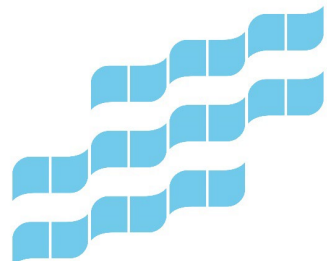
- liiketoiminnan merkittävä laajentaminen (esim. uusille liiketoiminta-alueille tai kansainvälisille markkinoille)
- toimintaan ja talouteen nähden merkittävä investointi (määritellään omistajaohjauksessa)
- yritysosto (liiketoiminta- tai osakekauppa)
- merkittävän omaisuuserän, tytäryhtiön osakkeiden tai liiketoiminnan myyminen (määritellään omistajaohjauksessa)
- liiketoimintaan nähden merkittävä lainanotto tai -anto tai muu vastaava merkittävä rahoitusjärjestely
- tytäryhtiön perustaminen
- konkurssiin, selvitystilaan tai yrityssaneerausmenettelyyn hakeutuminen.

Valtuusto päätti Tampereen Vesi Oy:n perustamisen yhteydessä, että yhtiön hallituksen tulee käydä ennakkoon keskustelu omistajaohjauksen ja konsernijaoston kanssa veden hinnoittelusta päättäessään.

Omistajaohjausyksikkö ohjeistaa tarvittaessa yhtiöiden hallituksia ja toimivaa johtoa edellä mainituista asioista ja niitä koskevasta valmistelusta.

Kaupungin ennakkokanta haetaan konsernihallinnon omistajaohjausyksiköltä seuraavissa asioissa:

- toimitusjohtajan vaihdostilanne
- toimitusjohtajasopimuksen ehdot ja sisältö
- yhtiön tulokseen ja liiketoimintariskiin merkittävästi vaikuttava tapahtuma
- muu yhtiön toiminnan tai maineen kannalta merkittävä asia.

Omistajaohjaus antaa kannan suullisesti ja arvioi yhdessä hallituksen puheenjohtajan kanssa, onko asiassa tarvetta konsernijaoston päättämälle kirjalliselle kaupungin ennakkokannalle.

Kaupungin kannan hankkiminen ei muuta tytäryhtiön johdon oikeudellista asemaa ja vastuuta. Yhtiön hallitus ja toimiva johto kantavat aina vastuun tekemistään päätöksistä ja yhtiön johtamisesta.

4.3 Tytäryhtiöiden tiedottamisvelvollisuus konsernijohdolle

Tytäryhtiöillä on velvollisuus tiedottaa konsernijohtoa ja omistajaohjausyksikköä ennen merkittävän asian julkiseksi tuloa. Tiedottamisvelvollisuuden toteuttamisesta vastaavat tytäryhtiön hallituksen puheenjohtaja ja toimitusjohtaja. Tiedottamisvelvollisuus täytetään olemalla yhteydessä omistajaohjausyksikköön.

4.4 Tytäryhtiöissä noudatettava henkilöstöpolitiikka

Kaupungin tytäryhtiöt ovat vastuullisia työnantajia, jotka toteuttavat hyvää johtamista ja huolehtivat henkilöstön hyvinvoinnista. Yhtiöt kuuluvat hallituksensa päättämään työnantajajärjestöön ja soveltavat järjestäytymisensä mukaista työehtosopimusta. Käytettävästä työehtosopimuksesta tekee päätöksen yhtiön hallitus.

Yhtiöt edellyttävät vastuullista työnantajuutta myös sopimuskumppaneiltaan ja heidän aliurakoitsijoiltaan.

Yhtiöt noudattavat konsernijaoston hyväksymää Palkitsemisperiaatteet Tampereen kaupunkikonsernin tytäryhtiöissä -ohjetta.

4.5 Keva ja vakuutuskassa

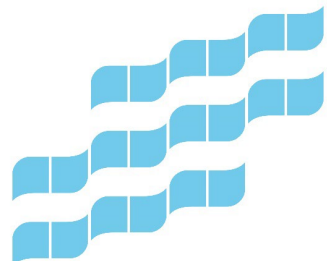
Kaupungin tytäryhtiöt ovat Kevan jäseniä, ellei tästä poikkeamiseen ole erityinen syy.

Kaikilla konserniin kuuluvilla yhtiöillä on mahdollisuus hakea Tampereen kaupunkikonsernin vakuutuskassan jäsenyyttä hallituksen niin päättäessä.

4.6 Hallituksen kokoonpano ja nimittäminen

Kuntalain 47 §:ssä edellytetään, että kunnan tytäryhtiön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhtiön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus. Tytäryhtiöiden hallitukseen tulee nimetä asiantuntijajäseniä silloin, kun se on tarkoituksenmukaista yhtiön päätöksenteon ja menestymisen kannalta.

Omistajaohjausyksikkö vastaa tytäryhtiön hallitusjäsenien nimitysten valmistelusta konsernijaostolle. Omistajaohjaus ylläpitää listausta kunkin yhtiön tarvitsemasta ja toimialan edellyttämästä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemuksesta. Omistajaohjaus kartoittaa mahdollisimman laajasti potentiaalisia jäsen ehdokkaita.

Konsernijaoston tehtävänä on huolehtia siitä, että hallitusten jäsenten nimittäminen perustuu yhtiön tarvitsemaan asiantuntemukseen.

Esitykset käytettävissä olevista hallitusjäsen ehdokkaista tulee olla hyvissä ajoin ennen konsernijaoston kokouksia esittelijän ja omistajaohjauksen käytettävissä, jotta edellä kuvattu kuntalain 47 §:n mukainen hallituksen kokoonpanon arviointi voidaan toteuttaa.

Konsernijohtajalla tai hänen määräämällään on läsnäolo- ja puheoikeus, mutta ei päätösvaltaa, tytäryhtiöiden hallituksen kokouksissa.

4.7 Hallituksen jäsenten toimikausi ja lukumäärä

Yhtiöjärjestyksessä ja mahdollisessa osakassopimuksessa määritellään yhtiön hallitukseen valittavien jäsenten määrä. Hallitukseen valitaan vähintään kolme ja enintään yhdeksän jäsentä.

Konsernijaosto tarkastelee hallituskokoonpanoja vuosittain ja tekee tarvittaessa muutoksia.

Hallituksen jäsenen tulee huolehtia jatkuvasti tiedollisesta kehittämisestään ja ajankäyttönsä riittävyydestä. Hallituksen jäsen voi toimia samanaikaisesti korkeintaan kolmessa kaupungin yhtiön hallituksessa. Hallituksen uudistumisen vuoksi, on suositeltavaa, että saman yhtiön hallituksen jäsenenä ei toimittaisi yhtäjaksoisesti yli kahdeksan vuoden ajan.

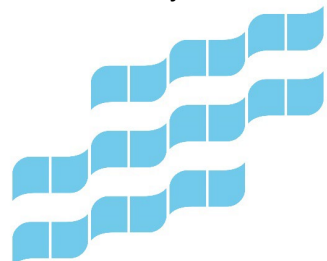
4.8 Tavoitteiden asettaminen tytäryhtiöille

Kaupunginvaltuusto asettaa talousarviossa merkittävillä tytäryhtiöillä toiminnan ja talouden tavoitteita, joilla pyritään varmistamaan omistaja-arvon kehittyminen ja että yhtiöiden toiminta on kaupunkikonsernin kokonaisedun ja Tampereen strategian mukaista. Omistajaohjausyksikkö vastaa tytäryhtiöiden toiminnan ja talouden tavoitteiden valmistelusta. Palvelualueiden johto ja/tai konserniyksikön johtaja osallistuvat tytäryhtiöiden omistajatavoitteiden valmisteluun johtamaansa toimintaan liittyvien tytäryhtiöiden osalta.

Tytäryhtiöt raportoivat toimintansa ja taloutensa kehitymisestä, niihin sisältyvistä riskeistä ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta omistajaohjausyksikköä. Seuranta ja raportointia varten tytäryhtiöillä tulee olla selkeät taloudellisten ja toiminnallisten tulosten mittausjärjestelmät. Tytäryhtiöiden on raportoitava mahdollisimman aikaisessa vaiheessa erikseen, mikäli niiden toiminta ei vastaa oletettua kehitystä.

4.9 Markkinayhtiöt ja sidosyksikköasemassa toimivat yhtiöt sekä säätiöt

Tytäryhteisöt jakautuvat pääsääntöisesti markkinaehtoisesti toimiviin tytäryhteisöihin ”markkinayhtiöt”, sidosyksiköihin ”in-house-yhtiöt” sekä säätiöihin. Omistajaohjaus huomioi näiden toiminnan luonteen ja soveltaa erilaisia toimintaperiaatteita ja -tapoja sekä tavoiteasetantaa markkinaehtoisesti toimivien tytäryhteisöjen, sidosyksiköiden ja säätiöiden kohdalla. Myös sellaisia tytäryhteisöjä on, joita ei voida lukea markkinayhtiöksi tai in-house-yhtiöksi ja niiden toiminnassa ja omistajaohjauksessa noudatetaan muita periaatteita (mm. ARA-sääntely).

Markkinayhtiöt

Kuntalain mukaan kuntien ja kuntayhtymien tulee yhtiöittää toimintansa silloin, kun toimintaa harjoitetaan kilpailutilanteessa markkinoilla (yhtiöittämisvelvollisuus). Markkinayhtiöt noudattavat toimialallaan vertailukelpoisia toimintaperiaatteita sekä rahoitusrakennetta. Kaupungin omistus ei saa aiheuttaa kilpailuetua tai -haittaa markkinaehtoisesti toimiville yhteisöille. Yhtiöiden tulee varmistaa kilpailuneutraliteetin toteutuminen ja dokumentointi (mm. liiketoimintojen sisäinen las-kenta, dokumentointi, seuranta ja raportointi). Markkinayhtiöiden tulee viestiä strategiastaan mahdollisimman avoimesti.

In-house-yhtiöt

Sidosyksikkö (in-house) yhtiöllä tarkoitetaan osakeyhtiötä, jotka harjoittavat liiketoimintaa niiden hankintayksiköiden kanssa, joiden määräysvallassa se on. Sidosyksiköillä on kaupungin palvelutuotantoon tai muuhun toimintaan liittyviä erityistehtäviä tai muu syy, jonka vuoksi ne eivät toimi kilpailutilanteessa markkinoilla. Nämä yhtiöt eivät tavoittele toiminnallaan merkittävää liikevoittoa vaan tavoitteena on liikevoittotaso, joka mahdollistaa toiminnan kehittämisen ja tarvittavat investoinnit. Hankintalain 15 §:ssä säädetään, että hankintalakia ei sovelleta hankintaan, jonka hankintayksikkö tekee sidosyksiköltään. Sidosyksiköllä tarkoitetaan hankintayksiköstä muodollisesti erillistä ja päätöksenteon kannalta itsenäistä yksikköä. Hankintayksikön tulee yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa käyttää määräysvaltaa yksikköön samalla tavoin kuin omiin toimipaikkoihinsa. In-house-yhtiön strategia on pääsääntöisesti julkinen ja yhtiön strategiaa ohjaa Tampereen kaupungin strategia.

Säätiöt

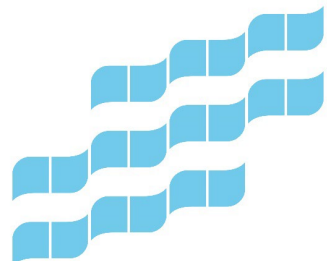
Säätiöt ovat hyvin itsenäisiä toimijoita, joiden tehtävä on määritelty säännöissä ja jotka ensisijaisesti noudattavat säätiölakia. Tästä ja tiukoista lähipiirisäännöksistä johtuen kaupunki ei mm aseta erillisiä tavoitteita säätiöiden toiminnalle.

4.10 Tampereen kaupungin strategia

Tampereen kaupungin toimintaa ohjaa Tampereen strategia Tekemisen kaupunki. Strategia hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 15.11.2021 ja se valmisteltiin pormestariohjelman 2021–2025 pohjalta. Strategia perustuu tunnistettuihin tulevaisuuden muutostekijöihin ja sisältää kaupungin kehittämisen pitkän aikavälin tavoitteet. Konserniyhtiöt edistävät omalla toiminnallaan Tampereen kulloinkin voimassa olevan strategian linjauksia ja tavoitteita.

Kuvassa Tampereen strategian 2030 keskeiset osa-alueet.

4.11 Yhtiöiden sitoutuminen vastuullisuuteen

Kaupunkien rooli kestävän kehityksen paikallisina edistäjinä ja maailmanlaajuisina vaikuttajina on merkittävä. Laaja joukko maailman kaupunkeja on sitoutunut edistämään YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelmaan, jonka tavoitteena on vuoteen 2030 mennessä poistaa äärimmäinen köyhyys maailmasta ja turvata hyvinvointi kaikille ympäristön kantokyvyn rajoissa. Myös Tampere on ilmaissut sitoutumisensa toimintaohjelman tavoitteiden saavuttamiseen Teke-misen kaupunki -strategiassaan. Lisäksi Tampere edistää kestävän kehityksen paikallista toimeenpanoa useiden kansallisten ja kansainvälisten sitoumusten kautta.

Kaupunki omistajana edellyttää, että myös konserniyhtiöt edistävät kestävää kehitystä nostamalla vastuullisuuden oman toimintansa keskiöön. Vastuullisuudella tarkoitetaan laajasti ympäristöön ja yhteiskuntaan liittyvien tekijöiden huomioimista toiminnassa taloudellisesti kestävän liiketoiminnan saavuttamiseksi. Vastuullisuus on yhtiöiden tapa edistää kestävää kehitystä.

Kuva 2. Kuvassa havainnollistetaan vastuullisen yritystoiminnan kokonaisuutta

Kaupunki edellyttää, että yhtiöt toimivat vastuullisuuteen ohjaavan lainsäädännön ja muiden normien mukaisesti. Konserniyhtiöiden edellytetään lisäksi arvioivan, raportoivan ja viestivän vastuullisuutta rakentavista teoistaan aktiivisesti. Kaupunki tukee yhtiöitä konsernitason viestinnässä.

Kestävän kehityksen kaupunkitasoista kokonaisuutta koordinoi ja kehittää strategia- ja kehittämissivikkö. Kaupunkiympäristön palvelualueelle sijoittuva kestävä kaupunki -palveluryhmä vastaa

kaupungin ilmastotavoitteisiin ja ympäristövastuuseen liittyvistä asioiden valmistelusta, seurannasta ja raportoinnista.

4.12 Konserniraportointi ja seuranta

Kuntalain 116 §:n mukaan tytäryhtiöiden on annettava kaupunginhallitukselle konsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot. Raportoinnissa mukana olevien yhtiöiden tulee toimittaa konsernihallinnolle sen tarvitsemat tiedot annettujen ohjeiden ja aikataulujen mukaisesti.

Konsernijohdolla ja omistajaohjausyksiköllä on oikeus saada käyttöönsä tytäryhtiöiden hallitusten kokousten esityslistat ja pöytäkirjat sekä muu yhtiön seurannan kannalta tarpeellinen dokumentaatio.

Tytäryhtiön johto on tarvittaessa velvollinen osallistumaan konsernijaoston kokoukseen ja raportoimaan yhtiön taloudesta ja tilanteesta.

4.13 Tilintarkastus ja tarkastuslautakunnan tiedonsaanti

Konsernissa noudatetaan yhtäläistä tilintarkastustapaa. Tarkastuslautakunta huolehtii kaupungin ja sen tytäryhtiöiden tilintarkastuksen yhteensovittamisesta sekä kilpailuttamisesta. Kaupungilla ja sen tytäryhtiöillä on sama tilintarkastusyhtiö. Kaupungin tilintarkastajalla on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada kunnan viranomaisilta ja konserniin kuuluvilta yhtiöiltä ja säätiöiltä tiedot ja nähtävikseen asiakirjat, joita hän pitää tarpeellisina tarkastustehtävän hoitamiseksi.

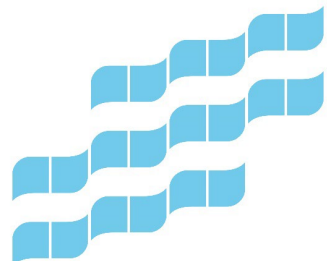
Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunta voi kutsua tytäryhteisön toimielimen jäsenen tai palveluksessa olevan henkilön kuultavaksi lautakunnan kokoukseen. Tarkastuslautakunnan jäsen ei saa paljastaa haltuunsa saamaa salassa pidettävää tietoa sivulliselle.

5 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

5.1 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sisäisen valvonnan ja kokonaisvaltaisen riskienhallinnan järjestäminen kuuluu tytäryhtiöiden hallitusten ja toimitusjohtajien vastuulle.

Hallituksen on huolehdittava siitä, että yhtiössä on määritelty sisäisen valvonnan toimintaperiaatteet ja käytännöt osaksi johtamista ja päätöksentekoa, ja että yhtiössä seurataan valvonnan toimivuutta. Toimitusjohtajan tai vastaavan on huolehdittava riittävän ja toimivan sisäisen valvonnan toteuttamisesta ja ylläpitämisestä sekä toimivuuden varmistamisesta.

Hallitusten on huolehdittava siitä, että riskienhallinnan periaatteet on määritelty, ja että yhtiön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja niitä seurataan. Kokonaisvastuu yhtiön riskienhallinnasta kuuluu hallitukselle. Yhtiön sisäinen tarkastus ja tilintarkastajat arvioivat prosesseja, joilla organisaatiossa varmistetaan, että merkittävät riskit on ymmärretty ja että niitä hallitaan asianmukaisesti.

Tytäryhtiön hallitus hyväksyy sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet sekä seuraa ja arvioi säännöllisesti niiden tuloksellisuutta. Hallituksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävistä kerrotaan tarkemmin hyvä hallinto- ja johtamistapa Tampereen kaupunkikonsernissa -ohjeessa.

Yhtiön tulee raportoida omistajakeskustelun yhteydessä vuosittain sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatavasta ja sen tuloksellisuudesta, yhtiön strategisia tavoitteita uhkaavista merkittävistä riskeistä ja myös strategisista mahdollisuuksista (riskiprofiili).

Sisäisen valvonnan järjestämistä ja kehittämiskohteita käsitellään seuraavista näkökulmista:

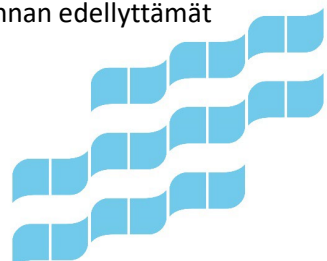
- yhtiön johtaminen ja organisointi,
- henkilöstöpolitiikka, esihenkilötyö ja työnantajavelvoitteiden toteuttaminen,
- riskienhallinnan toimintatavat,
- hankintojen, sopimusten ja rahaliikenteen valvonnan toteuttaminen,
- lakien noudattaminen ja tiedonhallinta,
- sisäisen tarkastuksen järjestäminen ja tulokset,
- ilmoittajansuojelulain mukaisen ilmoituskanavan toiminta ja tulokset,
- sisäisen valvonnan kehittäminen lähitulevaisuudessa.

Tilikauden aikana todennäköisesti realisoituvasta merkittävästä riskistä on raportoitava viipymättä konsernijohtolle.

Sisäisen tarkastuksen järjestäminen

Sisäisen tarkastuksen järjestäminen vahvistaa tytäryhtiöiden sisäistä valvontaa. Sisäinen tarkastus konsultoi ja arvioi tarvittaessa prosesseja, joilla yhtiöissä varmistetaan, että sisäinen valvonta on asianmukaisesti järjestetty, merkittävät riskit tunnistettu ja että niitä hallitaan asianmukaisesti. Hallituksen tehtävänä on huolehtia, että yhtiöllä on käytettävissä liiketoiminnan kokoon nähden riittävät sisäisen tarkastuksen resurssit. Yhtiön sisäisen tarkastuksen organisointi ja työskentelytavat riippuvat muun muassa yhtiön harjoittaman liiketoiminnan laadusta ja laajuudesta, henkilöstömäärästä ja muista vastaavista tekijöistä. Liikevaihdon ja henkilöstömäärältään merkittävässä tytäryhteisöissä on suositeltavaa laatia riskiperusteinen sisäisen tarkastuksen suunnitelma, jonka yhtiön hallitus hyväksyy vuosittain. Tytäryhteisöjen sisäinen tarkastus voidaan toteuttaa joko yhtiön omana toimintana tai ostopalveluna ulkopuoliselta palveluntuottajalta.

Tampereen kaupungin sisäisellä tarkastuksella on oikeus pyytää tytäryhtiöiltä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi- ja kehittämistoiminnan sekä muun tarkastustoiminnan edellyttämät

tiedot ja asiakirjat, kun tarkastus suoritetaan sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelmaan tai konsernijohtoon toimeksiantoon perustuen. Sisäisellä tarkastuksella on oikeus tarkastaa tytäryhteisön toimintaa ja taloutta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämiseen liittyviä prosesseja.

6 Keskitettyjen palveluiden käyttäminen ja konsernitili

Konsernissa tuotetaan keskitettyjä palveluita joidenkin yhtiöiden toimesta muille yhtiöille. Tällaisia toimintoja voi olla mm. talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden, hankintojen ja logistiikan sekä työterveyden ja tietohallinnon osalta. Konsernipalveluissa on otettava huomioon hankintalainsäädännön asettamat reunaehdot ja rajoitukset.

Konsernissa suositetaan keskitettyjen palvelujen käyttöä tukipalveluja järjestettäessä. Sidosyksikköasemassa toimivien yhtiöiden on lähtökohtaisesti käytettävä keskitettyjä palveluita ja mikäli tästä halutaan poiketa, on perusteet selvitettävä yhdessä omistajaohjausyksikön kanssa ennen päätöksentekoa. ICT-palveluiden osalta yhtiön on selvitettävä palveluiden ja infrastruktuurin ratkaisut yhdessä kaupungin Tietohallinto-yksikön kanssa. Markkinoilla toimivat yhtiöt järjestävät tukipalvelunsa oman hankintansa mukaan, sillä heillä ei hankintalain puitteissa edes ole mahdollisuutta keskitettyjen palveluiden käytölle.

Sekä markkinoilla toimivien yhtiöiden että sidosyksikköasemassa olevien yhtiöiden on kehitettävä hankintojansa yhdessä kaupungin hankintapalvelut -yksikön kanssa kaupungin strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

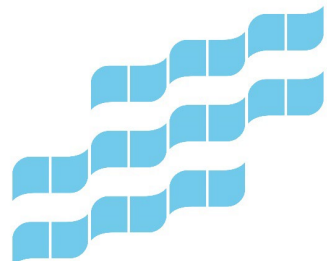
Tytäryhtiöillä on velvollisuus liittyä kaupungin konsernitiliin ja keskittää varansa konsernitiliin liitettylle tilille. Lisäksi yhtiöiden konsernitiliin voidaan tarvittaessa lisätä konsernin sisäinen luottoliitti, jolla voidaan rahoittaa lyhytaikainen esim. käyttöpääoman tarve.

Tytäryhtiöiden hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle on konsernitasoinen vastuuvakuutus. Vakuutuksia ylläpidetään kaupungin riskienhallinta, turvallisuus ja varautuminen - yksikön toimesta.

7 Kaupungin luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaaminen

Julkisomisteisten yhtiöiden tulee OECD:n corporate governance -suosituksen mukaan toimia läpinäkyvästi ja noudattaa samoja korkeatasoisia hyvän hallinnon ja johtamisen periaatteita kuin yksityiset osakeyhtiöt.

Valtuutetulla on oikeus saada tehtävänsä hoitoa varten konsernijohtolta ja omistajaohjausyksiköltä tytäryhtiöiden toimintaa koskevia tietoja, joita hän pitää toimeensa tarpeellisena. Muulla luottamushenkilöllä on myös oikeus saada kunnan viranomaisilta sen hallussa olevia tytäryhtiöiden toimintaa koskevia tietoja, joita hän pitää toimeensa tarpeellisina ja jotka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 6 ja 7 §:n mukaan eivät ole vielä julkisia, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Tietojen saantia koskeva pyyntö esitetään kirjallisesti omistajaohjausyksikölle, jos kyse on kaupungin hallussa olevista tiedoista.

Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojensaantioikeuden nojalla saamiaan tietoja eteenpäin, koska tiedot on tarkoitettu vain hänelle henkilökohtaisesti luottamustehtävän hoitamista varten. Asiakirjoihin tulee merkitä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä.

8 Avoimuus ja tiedottaminen

Hyvä hallinto edellyttää luotettavaa ja riittävää tiedottamista. Tytäryhtiön viestinnän on oltava hyvin suunniteltua, aktiivista ja avointa. Tiedottamisesta vastaa tytäryhtiön toimitusjohtaja tai vastaava sekä hallitus. Hallituksen on huolehdittava, että tiedottaminen on riittävää ja että se täyttää kuntalain vaatimukset. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhtiötä koskeissa asioissa tulee huomioida julkisuus- ja salassapitosäännökset. Yhtiön tiedottamisen on tuettava konsernin asettamia tavoitteita.

Tytäryhtiöiden on oma-aloitteisesti tiedotettava riittävällä tavalla toiminnastaan ja taloudestaan, koska tiedottamisvelvollisuus koskee koko kaupunkikonsernin toimintaa. Tällaisia esimerkiksi yhtiön verkkosivuilla jaettavia tietoja ovat mm. yhtiön omistus, hallituksen ja johdon jäsenet, tilinpäätös tai vuosikertomus, liiketoiminnan merkittävät tapahtumat ja investoinnit sekä toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta kuvaavat tiedot. Konsernin yhtiöitä kannustetaan raportoimaan yhteiskuntavastuun integroimisesta osaksi yhtiöiden liiketoimintaa ja raportointia.

Konsernin merkittävimmät yhtiöt raportoivat taloudestaan ja toiminnastaan kaupungille kolmannesvuosiraporttien muodossa. Vähintään samat tiedot on raportoitava myös yhtiöiden omilla verkkosivuilla.

